

BŘEZEN 2018

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na březen	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	4
Co se dělo u nás v domově v únoru	6
Pozvánka na akce v březnu	7
Pěstování	8
Významné dny a výročí v březnu	10
Významy jmen	12
Fotogalerie	15
Pranostiky	16
Hrady a zámky	16
Pověsti z Velkého Meziříčí	18

BLAHOPŘÁNÍ NA BŘEZEN

Miroslava MOTYČKOVÁ

Božena PÁLENSKÁ

Bohumil HOMOLA

Augustina MUSILOVÁ

Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.

Obyvatelé a zaměstnanci domova.

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci únoru odešli:

Pan Alois Chlubna + 7. 2. 2018

Paní Zdeňka Vítámvásová + 12. 2. 2018

V únoru přišli noví obyvatelé:

Paní Božena Rousová z Velkého Meziříčí

Pan Zdeněk Heneš z Měřína

Paní Milada Kujalová z Dolních Borů

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

• POJÍZDNÁ PRODEJNA

- **POJÍZDNÁ PRODEJNA S PEČIVEM BUDE PŘÍSTAVENA KAŽDÝ ČTVRTEK OD 11,20 DO 11,35**
- **POJÍZDNÁ PRODEJNA S UZENINAMI KAŽDOU STŘEDU OD 11,20 DO 11,35**

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu. Pokud máte o nějakou knihu zájem, kontaktujte přímo recepci nebo svého klíčového pracovníka, který informaci předá.

• NÁKUPY

Nákupy pečiva a potravin můžete uskutečnit každý čtvrtek v pojízdné prodejně s pečivem, každou středu v pojízdné prodejně s uzeninami, nákup drogerie je možno uskutečnit přes Vaše klíčové pracovníky, pracovnice terapií nebo sociální pracovníci, případně se domluvit na recepci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	10:00	trénink paměti
	13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	10:00	tvůrčí činnosti
	14:30	canisterapie s panem Trojanem
Středa	10:00	keramická dílna / čtení v knihovně
		setkání u kávy
	11:20	pojízdná prodejna s uzeninami
Čtvrtek	10:00	vaření
		společenské hry
		výuka Univerzity třetího věku
	11:20	pojízdná prodejna s pečivem
	13:00	výuka Univerzity třetího věku

	15:00	výuka Univerzity třetího věku
Pátek	10:00	čtení, audioknihy
	13:00	společná modlitba
	13:30	bohoslužba v kapli domova

CO SE DĚLO U NÁS V DOMOVĚ V ÚNORU

Ve čtvrtek 1. 2. byly zahájeny únorové aktivity výukou Univerzity třetího věku s RNDr. Milanem Kameníkem na téma Brazílie.

Středa 7. února patřila masopustu, kdy průvod masek doprovodili nejen obyvatelé domova, ale i děvčata z Výchovného ústavu ve Velkém Meziříčí, která přišla patřičně vymóděna. Mezi převleky tak byli čarodějnice, mrtvé nevěsty, vězeň, pirát, cikánka, Marfuša, žirafa, jezerní panna, krtek, námořní kapitán v podání pana Sojky, paní Cejpková M. jako hokejista a paní Macháčková v masce čerta. Již z výše zmíněného vyplývá, že letošní účast masek byla rekordní.

15. února se opět konala výuka Univerzity třetího věku. Tématem výuky bylo Cenote.

Ve středu 21. 2. k nám zavítali pracovníci celní správy se svými psími kolegy. Nejprve nám por. Richard Zeman představil činnost celní správy a jeho kolega psovod nám následně ukázal výcvik psů. V našem domově byli dva – jack-russel teriér Fin a belgický ovčák Ader. Každý z nich se specializoval na jiné vyhledávání jinou

technikou. První se nám předvedl Fin, který umí hledat cigarety aktivní metodou, tedy že nález označuje škrabáním a dobýváním se do zavazadla. Ader je vycvičen k vyhledávání omamných látek pasivní technikou, to znamená, že u zavazadla zůstává nehybně stát. Vzhledem k faktu, že se nacházíme v postní době, sešli jsme se s obyvateli v kapli ke společné modlitbě křížové cesty v pátek 23. 2.

POZVÁNKA NA AKCE V BŘEZNU

1. března/ čtvrtek

Výuka U3V !!!NEBUDE!!!

7. března/ středa

Hudební vystoupení V. Pecháčka ze Šlapeto

8. března/ čtvrtek

Návštěva žen na pokojích v rámci MDŽ

12. – 14. března/ pondělí – středa

Jarní výstava v Jupiteru

15. března/ čtvrtek

Výuka U3V – Anglie a Londýn

20. března/ úterý

Jarní besídka se MŠ Oslavickou

26. – 28. března/ pondělí – čtvrtek

Velikonoční tvoření

PĚSTOVÁNÍ

RUKOLU VYPĚSTUJETE I ZA OKNEM

Tělo v zimě přímo volá po pořádné dávce vitamínů z čerstvé zeleniny a ovoce. V obchodech najdeme všemožné druhy, ale ne moc šťavnaté a často dovezené přes půl světa. Přitom i doma můžete v zimě sklízet výtečnou rukolu, která podporuje zdravé trávení a skvěle vás vyzbrojí vitamíny a minerály. Její pěstování je až dětsky snadné, tak neváhejte. Rukola je dobře známá v nabídce restaurací i supermarketů, setkal se s ní jistě i nejzarytější odpůrce zeleně na talíři. Zelené lístky připomínající pampelišku se hodí do salátu, k přípravě pesta, do těstovin i k masu. Jejich **pikantní chuť** oživí pokrm a kromě toho obsahují velké množství vitamínu C a dalších blahodárných látek. Tuto nenáročnou rostlinu přitom **vypěstujete snadno v truhlíku nebo na obyčejné vatě**, přestože do jara je ještě daleko.

Rukola nebo roketa?

I když rukola je všeobecně známější, v nabídce semenářských obchodů najdete spíš sáček s označením **roketa setá (*Eruca sativa*)**. Nezoufejte, ač se jedná o dvě odlišné rostliny, chuť listů i blahodárné účinky mají obě **velmi podobné**, je tedy jedno, po které sáhnete. Čerstvé zelené lístky jsou **plné vitamínů** (obsahují hlavně vitamín C) a jsou rovněž **výtečným zdrojem vápníku, hořčíku i železa**. Konzumace rukoly má příznivý účinek na zažívání, na italském ostrově Ischia se dokonce podává jako aperitiv likér vyrobený z rukoly. Kromě stimulačních účinků na trávicí systém působí rukola též mírně močopudně a celé tělo pročišťuje.

Za oknem roste jedna radost

Zkoušeli jste někdy pěstovat řeřichu? Přesně stejně si doma vypěstujete zelené lístky rukoly s pikantní ředkvičkovou chutí. Postačí vám k tomu tác nebo talíř s navlhčenou vatou, který posypete semínky rukoly (roket) a umístíte na slunné a teplé místo. Už po pár dnech začnou semínka klíčit a **brzy se objeví první zelené lístky**, zhruba za dva týdny můžete začít uštipovat úrodu.

Pěstovat se dá samozřejmě i v truhlíku nebo v květináči, v dobře propustném substrátu s dostatkem živin. Jakmile rukola vyroste, začněte jí protrhávat, dočkáte se lepší úrody. I tyto drobné lístky **jsou výtečné a dají se ihned konzumovat**. Ať už se rozhodnete pro truhlík nebo vatu, rukola vás nezklame, je to nenáročná rostlina a není

potřeba se o ní nijak zvlášť starat. Na jaře se pro ni určitě najde místo i na zahradě, záhon umístěte blízko domu, už se bez ní neobejdete a budete pro ní neustále vybíhat.

Rukola je vynikající čerstvá, do salátu, zeleninových příloh i jen tak na čerstvém chlebu nebo slavnostních chlebíčcích. Výborně si rozumí s rajčaty, balsamickým octem a olivovým olejem. Skvělá je s masem nebo mořskými plody, připravíte z ní chutné pesto k těstovinám. Ozvláštňte obyčejné jídlo, přidejte rukolu do šťouchaných brambor nebo k bramborovým nokům, pepřná chuť rukoly jim dodá nový rozměr.

Autorkou je Veronika Zámečnicková

*Zdroj: <https://www.ireceptar.cz/zahrada/pokojove-rostliny/cerstve-vitaminy-z-domacich-zdroju-rukolu-snadno-vypestujete-za-oknem/>

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V BŘEZNU

7. 3. Památný den ČR – výročí narození Tomáše Garrigua Masaryka v roce 1850

8. 3. Mezinárodní den žen

12. 3. Den přístupu České republiky k Severoatlantické smlouvě (NATO)

20. 3. První jarní den

Světový den štěstí

25. 3. Začátek letního času (změna o hodinu dopředu)

Květná neděle

28. 3. Den učitelů – Den narození Jana Amose Komenského (1592)

29. 3. Zelený čtvrtek

30. 3. Velký pátek

31. 3. Bílá sobota

3. 3. 1883 se narodil **František DRTIKOL** (135. výročí), fotograf, malíř a grafik (zemřel 13. 1. 1961),

14. 3. 1883 zemřel **Karl MARX** (135. výročí), německý filozof (narozen 5. 5. 1818),

15. 3. 1983 zemřel **Oldřich NOVÝ** (35. výročí), filmový a divadelní režisér (narozen 7. 8. 1889),

23. 3. 1853 se narodil **Josef Thomayer** (165. výročí), lékař a spisovatel (zemřel 18. 10. 1927),

31. 3. 1973 zemřel **Ota Pavel** (45. výročí), vlastním jménem Otto Popper, prozaik a sportovní publicista (narozen 2. 7. 1930).

*Zdroj textu: http://kjm.data.quonia.cz/kalendarium_2018_web.pdf

VÝZNAMY JMEN

1. 3. **Bedřich** – germánský původ, vychází ze staroněmeckého jména Fridurihhi, kde první část znamená mír a druhá vládce. **Bedřiška** je ženská obdoba tohoto jména,
2. 3. **Anežka** – řecký původ, vzniklo z řeckého hagné – neposkvrněná, čistá,
3. 3. **Kamil** – latinský původ, latinské camillus znamenalo narozený ze svobodných rodičů nebo heřmánek, podle jiných zdrojů má jméno znamenat urozený,
4. 3. **Stela** – latinský původ, pochází ze slova stella, což znamená hvězda,
5. 3. **Kazimír** – slovanský původ, skládá se z kazi – ničit, kazit a mír – mír, klid, vykládá se proto, jako ten kdo kazí mír nebo i jako ten, kdo káže mír,
6. 3. **Miroslav** – slovanský původ, jméno se vykládá jako mírumilovný či proslavený mírem,
7. 3. **Tomáš** – aramejský původ, jméno znamená v překladu dvojče,
8. 3. **Gabriela** – hebrejský původ, jedná se o ženskou podobu jména Gabriel, které se vykládá jako boží muž či Bůh je silný,
9. 3. **Františka** – italský původ, ženský protějšek jména František, které původně bylo běžným jménem, ale přezdívkou s významem malý Francouz,
10. 3. **Viktorie** – latinský původ, význam jména je vítězství,

11. 3. **Anděla** – řecký původ, jedná se o ženskou formu slova anděl, vykládá se i jako posel boží,
12. 3. **Řehoř** – řecký původ, jméno je odvozené od výrazu grégoros - bdělý,
13. 3. **Růžena** – slovanský původ, vzniklo jako překlad latinského jména Rosa - růže,
14. 3. **Rút** – hebrejský původ, vykládá se jako společnice, napojení, **Matylda** – germánský původ, vykládá se jako silná bojem,
15. 3. **Ida** – germánský původ, obvykle je odvozováno od staroněmeckého výrazu id - čin,
16. 3. **Elena** – řecký původ, jedná se o méně obvyklou variantu jména Helena, jméno znamená světlo, pochodeň, **Herbert** – německý původ, vykládá se jako vojskem skvělý, případně skvělý válečník,
17. 3. **Vlastimil, Vlastimila** – slovanský původ, význam jména je milující svou zemi, jedná se o český ekvivalent jména latinského jména Patrik,
18. 3. **Eduard** – anglosaský původ, překládá se jako hlídající štěstí, bohatý strážce,
19. 3. **Josef, Josefa** – hebrejský původ, význam jména je Ať Hospodin přidá,
20. 3. **Světlana** – ruský původ, vykládá se jako světlá, jasná,
21. 3. **Radek** – slovanský původ, znamená radovat se, šťastný,

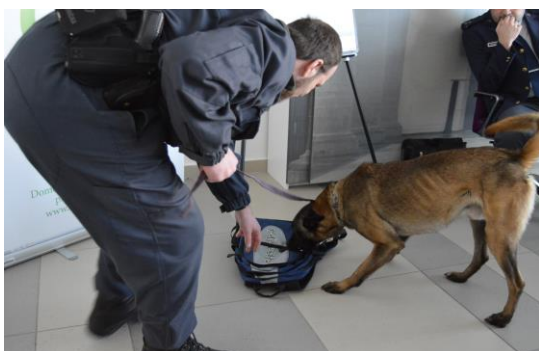
22. 3. **Leona** – řecký původ, jméno znamená lev, **Lea** – hebrejský původ, vykládá se jako unavená,
23. 3. **Ivona** – německý původ, základem je starogermánské slovo íwa označující strom tis,
24. 3. **Gabriel** – hebrejský původ, vykládá se jako boží muž či Bůh je silný,
25. 3. **Marián** – latinský nebo hebrejský původ, uvádí se jako mužský protějšek jména Marie, nejčastěji se vykládá jako milovaný Bohem,
26. 3. **Emanuel** – hebrejský původ, symbolické jméno, které znamená Bůh s námi,
27. 3. **Dita** – hebrejský původ, vzniklo zkrácením jména Judita, význam jména je židovka nebo šťastný boj,
28. 3. **Soňa** – ruský původ, vzniklo zkomolením řeckého jména Sophia, které znamená moudrost,
29. 3. **Tatána, Táňa** – latinský původ, již staří Řekové znali slovo tattó, které znamenala ustanovovat, rozdělovat,
30. 3. **Arnošt, Ernest** – germánský původ, znamená čestnost, vytrvalost, pevnost a rozhodnost,
31. 3. **Kvido** – germánský původ, význam jména je muž z lesa.

*Zdroj textu: <http://krestni-jmena.cz/vyznam/>

<http://svatky.centrum.cz/svatky/jmenne-svatky/>

<https://cs.wikipedia.org/wiki/>

FOTOGALERIE

PRANOSTIKY

Na svatého Řehoře čáp letí od moře, vlaštovka přes moře a žába hubu otevře.

Na svatého Řehoře lenoch každý sedlák, který neoře.

Když v březnu hřmí, ve stodolách se tmí.

Je-li v březnu dešťů mnoho, neúroda je pak z toho.

*Zdroj textu: <http://www.pranostik.cz/pranostiky-na-brezen/>

HRADY A ZÁMKY

VELKÉ MEZIŘÍČÍ

Zámek ve Velkém Meziříčí, původně hrad, byl vybudován před polovinou 13. století, nepřímo je doložen k roku 1236, kdy se jako svědek uvádí Budislav z Meziříčí, příslušník významného moravského rodu křídla (pánové z Meziříčí, z Tasova, z Lomnice), který kolonizoval tuto oblast. Pánové z Lomnice drželi Meziříčí až do konce 14. století. Dali městu i svůj znak: sedm bílých orlích per v červeném poli svázaných zlatou stuhou. V druhé polovině 14. století byl rozšířen o křídlo na severní straně, jehož existenci dnes připomínají pouze sklepy pod vnitřním nádvořím zámku.

Přestavba středověkého hradu na pohodlnější sídlo zámeckého charakteru se uskutečnila během

první poloviny 16. století. Tuto radikální dlouhodobou stavební akci dokončil známý renesanční kavalír a věhlasný stavebník Jan z Pernštejna, který v letech 1528 – 1548 Meziříčí vlastnil. V druhé polovině 16. století byla majitelkou zámku Alenou Meziříčskou z Lomnice upravena vstupní část předzámčí a ve vnitřním nádvoří byla ve skále vylámaná studna.

V roce 1723 zámek vyhořel, a tak bylo přistoupeno k jeho rozsáhlé přestavbě. Hrubou stavbu provedli velkomeziříčští poddaní, dokončil ji v průběhu roku 1733 pražský stavitel Ferdinand Václav Špaček. Přestavbou vzniklo především dnešní vstupní křídlo vnitřního zámku, jehož dominantou se stal trojosý rizalit se střechou vyhnanou do barokní bání s lucernou.

Počátkem 20. století bylo znovu vyzděno západní průčelí nad goticko-renesanční lodžíí. Byla také snesena barokní bání nad vstupním rizalitem. V současné době je zámek průběžně opravován.

*Zdroj textu: Hrady a zámky České republiky - fakta, mýty, pověsti

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ

JAK BABKA DOSTALA ZPĚT UKRADENÉ PENÍZE

Před lety žila v Meziříčí na Malé stránce sousedka, která měla dceru vdanou v Brně. A jak už to mají maminky ve zvyku, stále jen myslela na to, jak by pro dceru našetřila peníze. Nuzovala, škrtila, krejčárek skládala ke krejčárku, až z nich po několika letech měla pěknou hromádku zlatek. Schovávala je v punčoše, kterou každé chvíle ukrývala na jiném místě, protože měla strach, aby nikdo její poklad neobjevil a neukradl.

Když už nebylo doma místa, kde by punčocha ještě nebyla uschována, řekla si, že teď strachů je už dost a že peníze raději odnese dceři hned. Tak bude po starostech, že by se mohly ztratit, kdyby snad zemřela, protože dcera o těch zlatkách nevěděla.

Připravila si malý košíček, jak ho tehdy panímámy nosívaly na jarmarky. Byl do kulata pletený, pod horním okrajem byla protažená červená mašlička, držadlo se dalo navléci na loket a svrchu se košíček zavíral dvojitém víkem. Do košíku dala pár vajec a zaříznutou slepici a docela na dno ukryla v bílém šátku zavázané peníze. Vzala si zánovní šerku, tibetovou zástěru, devět spodniček, jak je nosila o svátcích do

kostela, natáhla kabátek s varhánky v pase, na hlavu uvázala šátek s růžičkami, přes ruku přehodila vlněnou plínu a vydala se na cestu.

Vlak u nás tehdy ještě nebyl a jet dostavníkem – na to byla příliš šetrná. Šla tedy pěšky. A že už byla stará, cesta jí utíkala pomalu. Než vyškrabala na roudský kopec, bylo po poledni, a když došla do domašovských lesů, byl už hustý soumrak.

Babka počítala, že se vyspí někde ve stodole, nebo v lesní houštině. Však měla sukní na sobě dost, aby jí nebylo zima. Měsíc pěkně svítil, nikde nebylo ani živé duše a tak sousedka pomalu šlapala ozářenou silnicí stále dál, k Brnu.

Najednou, kde se vzal, tu se vzal, vyskočil z houští chlap a hned ke stařena.

Košíček jí vyrval z ruky a v tu ránu byl zase zpátky v houští. Do tváře mu nebylo vidět, měl ji zastřenou šátkem. A tak všechno, co si z něj pamatovala, bylo, že měl tmavý kabát a půlku na krku.

Babka v první chvíli zůstala omráčena, ani nevykřikla. Pak se vzpamatovala a dala se do pláče. Peníze, její poklad, byly pryč! A ještě se ke všemu strachovala, aby se chlap snad nevrátil a třeba ji nezabil. Co měla síly, utíkala k Domášovu. Doběhla k první chalupě, chytla za kliku – dveře se otevřely, nebylo zamknuto. Babka vklouzla do síně a tam klesla na lavičku. Zavřela oči, ulehčeně si oddechla a pak teprve začala potichu plakat pro ukradené peníze.

Co dělat? Co dělat? Ale nic nemohla vymyslet. Copak by bylo něco platné jít v Medříči na úřad a tam žalovat? Kde by mohli chytit toho darebáka, který ji okradl. Seděla jako hromádka neštěstí.

Najednou ale zatajila dech. Slyšela, jak někdo bere za kliku, dveře se pootevřely a jimi padlo dovnitř měsíční světlo. V něm uviděla ruku v tmavém kabátě a ta ruka držela košíček, právě takový, jako byl její.

A tichý hlas povídal: „Stará, slyšíš, vezmi si ten košík a schovej ho.“

Babka vytrhla košík z ruky a beze slova si opět sedla na lavičku. Dveře se zavřely a všude bylo zase ticho.

Babka odklopila víčko košíku a viděla v něm v křenovém listu zabalenou slepici, nahmatala vejce a docela dole i peníze v šátku. Byl to skutečně její košík! Div se jí srdce radostí nerozskočilo.

Chvilku ještě počkala, pan potichoučku vstala, otevřela si a vyšla. Kdepak by čekala do rána. Za domkem přidala do kroku, zapadla do

lesa a tam se skryla v keřích. Až do rozbřesku se třásla strachy, aby jí zase někdo poklad nevyrvál. Ale nestalo se nic.

Za světla se vydala na cestu, potkal ji vozká a vzal ji na vůz a tak se ve zdraví, šťastná, dostala k dceři. Tam potom široce a dlouze vypověděla, co se jí v noci stalo a jak podivně jí byl košíček vrácen.

Když se vracela třetího dne zase domů, schválně si zašla k chalupě, kde se schovávala. Poprosila o trochu vodu k pití a uviděla na dvoře mužského, který měl tmavý kabát a na krku zelenou půlku. Byl to hospodář. Poznala, že to byl ten, kdo ji v noci na cestě okradl.

Když se vrátila do Meziříčí, zašla na rathouz a všecko udala. Pak byla volána k soudu a tam se jí vysvětlilo, jak vlastně přišla znovu ke svému majetku. Hospodář si přivydělával přepadáním pocestných, ukradené věci nosil domů, kde v síni čekávala jeho žena a věci odebírala a schovávala. A jen náhodou se stalo, že místo hospodyně, dostala svůj košík do ruky babka sama.

*Zdroj textu: Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázků: <https://www.google.cz/>